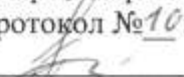
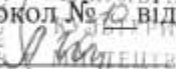

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
факультет культури і мистецтв
кафедра музично-практичної підготовки

Затверджено на засіданні кафедри
історії, теорії мистецтв та виконавства
протокол № 10 від «18» квітня 2018 р.
 доц. Шиманський П. Й.

Затверджено на засіданні
Вченої ради факультету культури і
мистецтв
протокол № 10 від «05» 05 2018 р.
 проф. Гордійчук А.М.

Програма
державного екзамену
«Комплексний державний екзамен
з фахових дисциплін з методикою викладання
(за спеціалізацією «Хорове диригування»)»
ОС «Бакалавр»
(денна/заочна форми навчання)

Пояснювальна записка

Програма «Комплексного державного екзамену з фахових дисциплін з методикою викладання (за спеціалізацією «Хорове диригування»)» поєднує вимоги з дисциплін «Хорове диригування», «Сольний та ансамблевий вокальний практикум», «Методика викладання музичного мистецтва», «Методика викладання хорових дисциплін», «Хорознавство та аранжування», «Хоровий клас», «Регентське мистецтво» і розрахована на студентів вищих навчальних закладів III–IV рівня акредитації спеціалізації «Хорове диригування».

При підготовці державної програми враховано принцип комплексного вивчення студентами спеціальних дисциплін, який передбачає оволодіння поряд з хоровим диригуванням основ теоретичного музикознавства, історії музичної культури, історії хорового мистецтва, художньої лабораторії народного мистецтва тощо.

У процесі комплексного державного екзамену студент повинен продемонструвати теоретичні знання та практичні навички, а саме: майстерність володіння диригентською технікою, уміння виконати хоровий твір і створити яскравий художній образ, продемонструвати свій досвід роботи з хором, а також виявити належні знання з методики викладання музичного мистецтва та диригентсько-хорових дисциплін. Студент повинен знати специфіку методики роботи з хором, розуміти роль диригента хору, виявити навички системного аналізу хорового звучання, способи вдосконалення вокально-хорової та диригентсько-хорової техніки. Він повинен уміти пояснити поняття строю та ансамблю у хоровому виконавстві, знати способи розспівування хору, продемонструвати уміння роботи з хоровим колективом над музичним твором, виявити компетентність хормейстера в процесі розучування твору з хором тощо.

Теоретична складова комплексного державного екзамену покликана виявити підготовку випускника як майбутнього вчителя музичного мистецтва, викладача диригентсько-хорових дисциплін, музиканта-просвітителя, музиканта-вихователя, активного провідника новітніх тенденцій та прогресивних методів музичної педагогіки у музично-освітніх закладах різних рівнів і типів. Під час складання іспиту студенти мають продемонструвати розуміння важливих завдань, що стосуються поліпшення якості навчання та виховання молодого покоління громадян України, основних положень теорії та методики музичного виховання в сучасній школі, знання провідних світових тенденцій розвитку музичної освіти та виховання, розуміння методологічних засад викладання музичного мистецтва в загальноосвітніх навчальних закладах, знання інноваційних форм, методів та прийомів викладання музики у сучасній школі. Крім цього, студенти повинні продемонструвати знання з методики викладання диригентсько-хорових дисциплін — основні підходи до розвитку і гігієни голосового апарату, опанування прийомів хорового співу і техніки хорового

диригування, розуміння жанрової специфіки вокально-хорового виконавства, знання загальних підходів і рекомендацій з практичної роботи.

Практична складова комплексного державного екзамену покликана виявити підготовку випускника як майбутнього хормейстера і диригента хору, його вміння виховувати вокальні дані, володіти широким діапазоном прийомів і штрихів хорового виконавства та диригентських навичок, виконувати хорові твори з супроводом і без супроводу, створювати переконливі художні образи. Як керівник музичного колективу випускник повинен показати уміння роботи з хором, зокрема — навички настроювання і розспівування хору, ефективність роботи у звучанні кожної з партій, уміння досягати динамічної та тембральної збалансованості звучання, артикуляційної і метро-ритмічної чіткості виконання тощо.

У процесі складання «Комплексного державного екзамену з фахових дисциплін з методикою викладання (за спеціалізацією «Хорове диригування»)» студент повинен продемонструвати:

- володіння прийомами вокальної та диригентської техніки, емоційно-динамічною виразністю хорового звучання;
- опанування широким діапазоном прийомів і штрихів хорового виконавства;
- уміння «чути інтонацію» як вираження змісту музичного твору, аналізувати інтонаційний ряд твору через зіставлення слова з мелодикою, ритмом, теситурою;
- здатність створити художній образ, розкрити задум пісні у всіх аспектах інтонаційного вираження, емоцій, пластики руху;
- вміння академічної поведінки на сцені та співпраці з концертмейстером;
- навички мануальної техніки хорового диригента та читки хорових партитур;
- знання основних положень теорії та методики музичного виховання в сучасній школі, розуміння провідних світових тенденцій у галузі музичної освіти та виховання;
- здатність осмислення базових методологічних засад викладання музичного мистецтва, володіння інноваційними формами, методами та прийомами викладання музики в школі;
- знання основних підходів до розвитку і гігієни голосового апарату, методики викладання диригентсько-хорових дисциплін, розуміння жанрової специфіки хорового мистецтва;
- знання способів розспівування хору та вдосконалення вокально-ансамблевої техніки у хоровому виконавстві;
- уміння роботи з колективом над музичним твором в плані дотримання чистоти інтонування, збалансованості ансамблю, відповідності темпів, штрихів, логіки фразування;

- навички настроювання і розспівування хору, ефективність роботи над звучанням кожної з партій, уміння досягати динамічної та тембральної збалансованості звучання, артикуляційної і метро-ритмічної чіткості виконання.

Загальні вимоги до «Комплексного державного екзамену з фахових дисциплін з методикою викладання (за спеціалізацією «Хорове диригування»):

Комплексний державний екзамен містить п'ять етапів і демонструє знання і навички з різних форм роботи:

- 1) диригування хором (виконання трьох різнохарактерних творів в концертній формі, один з яких a cappella);
- 2) виконання на фортепіано хорової партитури у відповідному темпі та характері;
- 3) анотація виконуваного твору a cappella: музично-теоретичні, вокально-інтонаційні, художньо-виконавські особливості та характеристика творчості авторів;
- 4) відповіді на два питання (з методики викладання методики викладання хорових дисциплін).

Критерії оцінювання «Комплексного державного екзамену з фахових дисциплін з методикою викладання (за спеціалізацією «Хорове диригування»)

А 90–100 (відмінно)	Досконале володіння мануальною технікою, яскраве відображення елементів художньої виразності (темп, ритм, агогіка, динаміка, штрихи), чистота інтонування та чіткість дикції. Глибокі теоретичні знання, логіка мислення, інформаційна обізнаність, уміння систематизувати та класифікувати явища з методики викладання диригентсько-хорових дисциплін, широкий світогляд та розуміння сучасних підходів в музичній педагогіці.
В 82–89 (добре)	Достатнє володіння диригентською технікою, чистота інтонування, чіткість дикції. Деякі неточності у фразуванні, динамічних відтінках. Належні теоретичні знання, логіка мислення, достатня інформаційна обізнаність, уміння систематизувати явища з методики викладання диригентсько-хорових дисциплін.

С 75–81 (добре)	Достатні уміння і навички мануальної техніки, недоліки у досягненні цілісності драматургічної концепції. Недостатній контакт з хором, неточності в інтонуванні. Не завжди вміння ставити конкретні вимоги щодо виконання твору (стрій, ансамбль, дикція, динаміка, фразування, одночасні вступи, зняття). Спроби власної інтерпретації творів. Достатні теоретичні знання та інформаційна обізнаність з методики викладання диригентсько-хорових дисциплін, розуміння сучасних підходів в музичній педагогіці.
D 67–74 (задовільно)	Елементарні уміння і навички мануальної техніки, неточності у розкритті інтонаційного змісту твору, його цілісності. Недостатній контакт з хором. Невміння ставити конкретні вимоги щодо виконання твору (стрій, ансамбль, дикція, динаміка, фразування, одночасні вступи, зняття). Фрагментарні знання з методики викладання диригентсько-хорових дисциплін.
E 60–66 (задовільно)	Елементарні навички мануальної техніки. Суттєві неточності у виконанні твору. Мінімальний контакт з хором. Невміння працювати над строем, ансамблем, дикцією, динамікою. Невідповідність жесту характеру твору. Значні теоретичні та інтерпретаційні помилки. Фрагментарні знання з методики викладання диригентсько-хорових дисциплін.
FX 35–59 (незадовільно)	Слабке володіння диригентським апаратом. Відсутній контакт з хором. Незнання хорових партій. Нерозбірлива мова при постановці виконавських завдань. Безініціативність, пасивність. Розвиток диригентських навичок на дуже низькому рівні. Мінімальні знання з методики викладання диригентсько-хорових дисциплін.

РЕКОМЕНДОВАНІ ТВОРИ ДЛЯ ДИРИГУВАННЯ

1. Українська народна пісня в обр. І. Гайденка «Іди, іди, дощику»
2. Муз. Б. Лятошинського, сл. Т. Шевченка «Тече вода в синє море»
3. Муз. В. Верменича, сл. А. Каструка «Світанок»
4. Муз. Б.Фільц, сл. Т. Шевченка «Вітре буйний»
5. Муз. П. Чеснокова, сл. Г. Гейне «Катит весна»
6. Муз. Б. Янівського, сл. Т. Шкарбюка «Журавочка»
7. Муз. П. Чайковського, сл. А. Плещева «Легенда»
8. Муз. Л. Шукайло. Кантата «Пори року» ч. № 1 «Ой на Купала»
9. Муз. М. Довганича, сл. Лесі Українки «Калина»
10. Муз. О. Некрасова «Ой ти котку» з фольклорної сюїти № 1 «Пісні з Волині»

- 11.Муз. А. Вівальді «Gloria» ч. № 1
- 12.Муз. А. Вівальді «Gloria» ч. № 12 «Cum Sancto Spiritu»
- 13.Муз. А. Пярта «Богородице Діво, радуйся»
- 14.Українська народна пісня в обр. Ф. Колесси «В гаю зелененькім
- 15.Українська народна пісня в обр. А. Авдієвського «І шумить, і гуде»
- 16.Муз. І Щербакова «Ave Maria»
- 17.Муз. К. Мяскова, сл. Д. Павличка «Веснянка»
- 18.Муз. Л. Ревуцького, сл. Т. Шевченка «Ой чого ти почорніло»
- 19.Муз. Р. Гурко «Богородице Діво, радуйся»
- 20.Українська народна пісня в обр. О. Бондаренка «Порізала пальчик»
- 21.Муз. Б. Лятошинського, сл. Т. Шевченка «Із-за гаю сонце сходить»
- 22.Українська народна пісня в обр. Є. Козака «Наша Анничка»
- 23.Муз. А. Лотті «Miserere»
- 24.Муз. Г. Перголезі «Stabat Mater» ч. №1
- 25.Українська народна пісня в обр. М. Ракова «Ой дуб дуба»

Питання з «Методики викладання хорових дисциплін»

1. Методика викладання курсу «Хорове диригування».
2. Хор і характеристика хорових голосів.
3. Характеристика програми курсу «Хорознавство».
4. Голосовий апарат і принципи його роботи.
5. Характеристика програми курсу «Хорова література».
6. Інтонація і стрій.
7. Дихання, звукоутворення, атака звуку.
8. Техніка диригування та її значення для диригента.
9. Методика викладання курсу «Практикум роботи з хором».
10. Методика роботи над хоровим ансамблем.
11. Поняття «методика», «метод», «методологія».
12. Характеристика програми курсу «Аналіз музичних форм».
13. Типи звуковедення.
14. Дикція і артикуляція в хоровому співі.
15. Різновиди хорового ансамблю.
16. Розподіл хорів за їх виконавським профілем.
17. Планування навчальної роботи і контроль засвоєння знань.
18. Хор. Типи та види хорів.
19. Методика викладання курсу «Читка хорових партитур».
20. Характеристика програми курсу «Хорове аранжування».

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Андреева Л. Методика преподавания хорового дирижирования / Л. Андреева. – М. : Музыка, 1969. – 112 с.
2. Апраксина О.А. Методика музыкального воспитания в школе / О.А. Апраксина. — М. : Просвещение, 1983. — 222 с.
3. Арчажникова Л.Г. Профессия — учитель музыки. — М. : Просвещение, 1984. — 112 с.
4. Асафьев Б. Избранные статьи о музыкальном просвещении и образовании / Б. Асафьев. — Ленинград : Музыка, 1973. — 142 с.
5. Афанасьев Ю.Л. Професійна підготовка музиканта: уроки Болеслава Яворського / Ю.Л. Афанасьєв, О. Ф. Джура. — К.: ДАКККіМ, 2009. — 128 с.
6. Бервецький З.Т. Виховати музичну культуру // Грані творчості: кн. для вчителя / Бервецький З.Т., Хлебникова Л.О. — К. : Рад. шк., 1990. — С. 126—140.
7. Василенко Л.М. Взаємодія вокального і методичного компонентів у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя музики : дис. канд. пед. наук / Василенко Людмила Михайлівна. — К., 2003. — 211 с.
8. Верховинець В. Весняночка / В. Верховинець. — К. : Музична Україна, 1989. — 342 с.
9. Ветлугіна Н.А. Музичний розвиток дитини / Н.А. Ветлугіна. — К. : Музична Україна, 1978. — 256 с.
10. Дмитревський М. Хорознавство і керування хором / М. Дмитревський. — К. : Держвидав, 1961. — 120 с.
11. Емельянов В.В. Развитие голоса. Координация и тренаж / В.В. Емельянов. — СПб. : Лань, 2007. — 144 с.
12. Завальнюк А. Микола Леонтович. Дослідження, документи, листи. До 125-ї річниці від дня народження / А. Завальнюк. — Вінниця: Поділля — 2005. — 271 с.
13. Канерштейн М. Вопросы дирижирования / М. Канерштейн. — М. : Музыка, 1972. — 255 с.
14. Колесса Н.Ф. Основы техники дирижирования / Н.Ф. Колесса. — К. : Музична Україна, 1981. — 208 с.
15. Коломоєць О.М. Хорознавство: навч. посібник / О.М. Коломоєць. — К. : Либідь, 2001. — 168 с.
16. Кушка Я. Методика музичного виховання дітей: навч. посіб. Ч. 1 / Я. Кушка. — Вінниця: Нова книга, 2007. — 216 с.
17. Леонтович М.Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України (з педагогічної спадщини композитора) / М.Д. Леонтович. — К. : Муз. Україна, 1989. — 136 с.
18. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура ХХ століття: навч. посібник / Г.С. Меднікова — К. : Знання, 2002. — 214 с.
19. Мусин И. Техника дирижирования / И. Мусин. — Л. : Музыка, 1967. — 352 с.

20. Науменко С.І. Психологія музичності та її формування у молодших школярів / С.І. Науменко. – К. : КДПІ, 1993. – 160 с.
21. Остроменський В. Сприйняття музики як педагогічна проблема / В. Остроменський. – К. : Музична Україна, 1975. – 286 с.
22. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г.М. Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.
23. Печерська Е.П. Уроки музики в початкових класах: навч. посібник / Е.П. Печерська. — Київ : Либідь, 2001. — 272 с.
24. Раввінов О. Методика хорового співу в школі / О. Раввінов. – К.: Музична Україна, 1971. – 124 с.
25. Разумний І. Посібник з диригування / І. Разумний. – К. : Музична Україна, 1968. – 120 с.
26. Ростовський О.Я. Музика. Програми та поурочні методичні розробки для загальноосвітніх шкіл. 1—4 класи. Ростовський О.Я., Марченко Р.О., Хлебникова Л.О., Бервецький З.Т. — Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2000. — 120 с.
27. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в основній школі: навч.-метод. Посібник / О.Я. Ростовський. — Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2000. — 224 с.
28. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в початковій школі: Навч.-метод. Посібник / О.Я. Ростовський. — Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2001. — 216 с.
29. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання / О.Я. Ростовський. — Київ: Освіта, 1997. — 234 с.
30. Ростовський О.Я. Теорія та методика музичної освіти: навч.-метод. посібник / О.Я. Ростовський – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 640 с.
31. Федотов Є. Кирило Григорович Стеценко – педагог / Є. Федотов. – К.: Музична Україна, 1977. – 104 с.
32. Чесноков П.Г. Хор и управление им / П.Г. Чесноков. – М. : ГМИ, 1961. – 240 с.
33. Шульгіна В.Д. Українська музична педагогіка: підручник / В.Д. Шульгіна. – К. : ДОКККіМ, 2005. – 271 с.
34. Юцевич Ю. Є. Теорія та методика формування та розвитку співацького голосу: навч.-метод. посібник / Ю.Є. Юцевич. – К. : ІЗМН, 1998. — 160 с.